

KAUNO APYGARDOS TEISMAS

NUTARTIS

2018 m. lapkričio 27 d.
Kaunas

Kauno apygardos teismo teisėja Žibutė Budžienė,
rašytinio proceso tvarka išnaginėjusi grupės atstovo advokato Sauliaus Dambrausko ir
advokatės Rūtos Visocnik prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones iki ieškinio teismui
pareiškimo,

n u s t a t ė:

Teisme gautas grupės atstovo advokato Sauliaus Dambrausko ir advokatės Rūtos Visocnik
prašymas taikyti laikinąsias apsaugos priemones iki ieškinio teismui pateikimo – uždrausti
atsakovei VĮ „Valstybinių miškų urėdija“ vykdyti pagrindinius (plynuosius ir atrankinius) miško
kirtimus valstybiniuose miškuose visose „Natura 2000“ teritorijose.

Nurodė, kad šiuo metu yra vykdomi pagrindiniai miško kirtimai valstybiniuose miškuose,
kurie yra Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijose ir joms artimoje aplinkoje. Tačiau šie
kirtimai valstybiniuose miškuose vykdomi nenustačius ir neįvertinus šių ūkinių veiklų poveikio
„Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo. Jie daro didelį ir nepataisomą neigiamą poveikį šioms
teritorijoms ir jose saugomoms vertybėms, o kartu ir visuomenei. Dėl vykdomų pagrindinių miško
kirtimų kyla grėsmė sunaikinti arba esmingai ir negrįžtamai pažeisti „Natura 2000“ teritorijų
vertingąsias savybes. Tuo tarpu tiek pagal įstatyminį, tiek pagal tarptautinį teisinį reguliavimą
būtina nustatyti miško kirtimų kaip planuojamos ūkinės veiklos poveikio „Natura
2000“ teritorijoms reikšmingumą, atlikti poveikio aplinkai vertinimo procedūras, kad būtų išvengta
reikšmingo neigiamo poveikio Europos Bendrijos svarbos saugomų teritorijų tinklui „Natura 2000“.
Planuojamos ūkinės veiklos poveikio „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumas nustatomas
vadovaujantis aplinkos ministro 2006 m. gegužės 22 d. įsakymu Nr. D1-255 patvirtintu Planų ar
programų ir planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms
„Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo tvarkos aprašu. Šis aprašas taikomas
nustatant, kokį poveikį įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms gali daryti: planų ar
programų, susijusių su įsteigtomis ar potencialiomis „Natura 2000“ teritorijomis ar artima tokių
teritorijų aplinka, įgyvendinimas (2.1 p.), planuojamos ūkinės veiklos, susijusios su įsteigtomis ar
potencialiomis „Natura 2000“ teritorijomis ar artima tokių teritorijų aplinka, įgyvendinimas (2.2p.).
Aprašo 37 punkte įtvirtinta pareiga nustatyti poveikio „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumą tais
atvejais, kai planuojama ūkinė veikla nėra įtraukta į PAV įstatymo 1 ar 2 priedus ir jos
įgyvendinimas bus susijęs su įsteigtomis ar potencialiomis „Natura 2000“ teritorijomis ar artima
joms aplinka. Nagrinėjamu atveju, vykdamas miškų kirtimus „Natura 2000“ teritorijose ir joms
artimoje aplinkoje nebuvo gautos planuojamos ūkinės veiklos reikšmingumo „Natura

2000“ teritorijai išvados, nebuvo atliktos su tuo susijusios poveikio aplinkai vertinimo procedūros. Nei Europos sąjungos teisės aktai, nei nacionalinės teisės normos, neišskiria planuojamų ūkinių veiklų, planų ir programų, kurių įgyvendinimo „Natura 2000“ teritorijoje poveikio reikšmingumas neturėtų būti nustatomas ar vertinamas. Į „Natura 2000“ tinklą įeina ir paukščių apsaugai svarbios teritorijos. „Natura 2000“ teritorijose bet kokia ūkinė veikla galima tik tuo atveju, jeigu ji negali sukelti reikšmingo poveikio šiai teritorijai bei joje saugomoms vertybėms. Todėl tokios reikšmingumo išvados, pagal kurias pagrindiniai kirtimai „Natura 2000“ teritorijose būtų traktuojami kaip nedarantys reikšmingo poveikio joms bei jose saugomoms gamtinėms vertybėms bei nepažeidžiantys „Natura 2000“ teritorijų gamtosauginių tikslų akivaizdžiai ir negalėtų būti išduotos, o tai lemtų privalomą PAV atlikimą. Kadangi kirtimai „Natura 2000“ teritorijose yra vykdomi neturint reikšmingumo išvadų, tai dėl tokios ūkinės veiklos yra padaryta ir tebedaroma didelio masto žala valstybės nacionaliniam turtui, kurio reikšmingumas yra pripažįstamas net Lietuvos Respublikos Konstitucijoje, o tokia ūkinė veikla yra neteisėta, akivaizdžiai prieštarauja aukštesnės galios teisės aktams, sisteminiam teisės aiškinimui bei aplinkosauginio tiek nacionalinio, tiek tarptautinio teisinio reglamentavimo prasmei, nors ir vykdoma su valstybės institucijų pritarimu. Fizinį ir juridinių asmenų neteisėta veika miškuose padaryta žala aplinkai turi būti atlyginta. Aplinkos ministras 2018 m. balandžio 9 d. pasirašė įsakymą Dėl valstybės lūkesčių, susijusių su valstybės įmonės valstybinių miškų urėdijos veikla (Nr. D1-286), kuriuo pritarė raštui dėl valstybės lūkesčių, susijusių su valstybės įmonės Valstybinių miškų urėdijos veikla. Savo rašte Aplinkos ministerija pripažįsta, kad miškų ūkio technikos panaudojimas daro neigiamą poveikį gamtiniu požiūriu ypač jautriose teritorijose, pagrindiniai kirtimai vykdomi išskirtinai naudojant miškų ūkio techniką, kuri daro neigiamą poveikį, taigi, ir žalą gamtai. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1998 m. birželio 1 d. nutarime Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. rugpjūčio 14 d. nutarimo Nr. 329 „Dėl miškams padarytos žalos atlyginimo“ 3.4 punkto 3 pastraipos atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai konstatuota, kad Konstitucijos 54 straipsnio antrosios dalies norma yra teisės normų dėl aplinkai ir miškams padarytos žalos atlyginimo konstitucinis pagrindas. Nagrinėjamos bylos kontekste svarbu tai, kad miško savininkas, savavališkai kirsdamas mišką, padaro žalos aplinkai, todėl atsiranda prievoliniai santykiai dėl žalos atlyginimo. Žalos padarymo aplinkai faktas neteisėtai kertant mišką yra pripažįstamas net Konstitucinėje doktrinoje, todėl neįrodinėtinas. Būtina skubiai taikyti laikinąsias apsaugos priemones ir uždrausti atsakovei pagrindinius miškų kirtimus visose „Natura 2000“ teritorijose. Netaikant laikinųjų apsaugos priemonių teismo sprendimo įvykdymas gali pasidaryti nebeįmanomas, kadangi kiekvienas pagrindinis miško kirtimas „Natura 2000“ teritorijose padaro didžiulio masto negrįžtamą žalą konkrečiam kirtimo teritorijai bei joje saugotoms vertingosioms savybėms. Netaikius laikinųjų apsaugos priemonių vėlesnis prevencinių reikalavimų patenkinimas turėtų prasmę tik toms teritorijoms ir neiškirstiems miškams „Natura 2000“ teritorijose, kurių iškirsti dar nebūtų suspėta iki bylos išnagrinėjimo pabaigos. Tačiau ir tokiu atveju būtų padarytas negrįžtamas poveikis saugomų vertybių visumai.

Prašymas netenkintinas.

Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 144 straipsnis numato, kad teismas dalyvaujančių byloje ar kitų suinteresuotų asmenų prašymu gali imtis laikinųjų apsaugos priemonių, jeigu jų nesiėmus teismo sprendimo įvykdymas gali pasunkėti arba pasidaryti nebeįmanomas. Laikinosios apsaugos priemonės gali būti taikomos tiek nepareiškus ieškinio, tiek ir bet kurioje civilinio proceso stadijoje šiame skirsnyje nustatyta tvarka (CPK 144 str. 3 d.).

Laikinųjų apsaugos priemonių paskirtis – užkirsti kelią būsimo teismo sprendimo įvykdymo negalimumui arba pasunkėjimui. Tačiau tokia laikinųjų apsaugos priemonių taikymo paskirtis neturi būti suabsoliutinama ir neturi būti aiškinama vien kaip būtinumas užtikrinti teismo sprendimo rezoliucinės dalies įgyvendinimą. Teismo sprendimo įvykdymas galėtų pasunkėti arba pasidaryti

neįmanomas ne tik tada, kai nesiėmus laikinųjų apsaugos priemonių nepavyktų įgyvendinti sprendimo rezoliucinėje dalyje suformuoto imperatyvo, bet ir tada, kai dėl bylos nagrinėjimo metu egzistuojančių objektyvaus ar subjektyvaus pobūdžio aplinkybių būsimo teismo sprendimo vykdymas prarastų prasmę ir taptų netikslingas. Dėl šios priežasties laikinosios apsaugos priemonės gali būti nukreiptos ne tik į būsimo teismo sprendimu suformuluotų nurodymų įgyvendinimo užtikrinimą, bet ir į laikiną ginčo situacijos teisinį sureguliuojimą. Laikinas ginčo situacijos teisinis sureguliuojimas plačiąja prasme taip pat užtikrina būsimo teismo sprendimo įvykdymą, nes, laikinai nesureguliuojus situacijos, bylos nagrinėjimo metu, šalies ar kitų suinteresuotų asmenų teisių pažeidimai gali visiškai eliminuoti ginčo objektą ir bylos nagrinėjimą padaryti beprasmį (Lietuvos apeliacinio teismo 2014 m. balandžio 10 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 2-665/2014).

Teismas gali taikyti laikinąsias apsaugos priemones, remdamasis pagrįstu rašytiniu suinteresuoto asmens prašymu dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, iki ieškinio teismui pareiškimo dienos (CPK 147 str. 3 d.). Lietuvos apeliacinis teismas yra nurodęs, jog laikinosiomis apsaugos priemonėmis iki ieškinio pareiškimo siekiama užtikrinti, kad ieškovas galėtų tinkamai pasirengti bylai bei pradėti procesą, o atsakovui nebūtų sudarytos sąlygos iki ieškinio pareiškimo atlikti veiksmus, kurie sukliudytų būsimo galimo jam nepalankaus teismo sprendimo įvykdymą ar padidintų žalą (Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. birželio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-760-183/2015; 2015 m. balandžio 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-449-464/2015; 2015 m. spalio 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1350-117/2015).

Bet kokių laikinųjų apsaugos priemonių taikymas visuomet sukelia suvaržymus (neigiamus padarinius) vienai iš proceso šalių, kurios atžvilgiu tokios priemonės taikomos, todėl sprendžiant dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, būtina vertinti, ar konkrečių laikinųjų apsaugos priemonių taikymas bus proporcingas jų taikymu siekiamiems tikslams. Vadovaujantis CPK 147 straipsnio 3 dalimi, tokiam prašyme turi būti nurodytos priežastys, dėl kurių ieškinys nebuvo pareikštas kartu su šiuo prašymu, turi būti pateikti įrodymai, patvirtinantys grėsmę pareiškėjo interesams. Tokiu būdu, šios priemonės gali būti taikomos tik nustačius, kad ieškinys dėl pateisinamų priežasčių negali būti paduotas iš karto, įrodymais yra patvirtinta grėsmė pareiškėjo interesams, o taip pat egzistuoja bendrasis laikinųjų apsaugos priemonių taikymo pagrindas – tikimybė, jog ateityje galbūt kils grėsmė dėl to, jog nepritaikius laikinųjų apsaugos priemonių būsimo galimo palankaus ieškovui teismo sprendimo įvykdymas gali pasunkėti arba pasidaryti neįmanomas (CPK 144 str. 1 d.). Pažymėtina ir tai, kad nagrinėjant tokio pobūdžio klausimą, įvertinti būsimo reikalavimo tikėtiną pagrįstumą visa apimtimi teismas neturi objektyvios galimybės, apie tai, ar būsimo ieškinio reikalavimas bus tikėtina pagrįstas galima spręsti tik iš pareikšto prašymo turinio. Teismų praktikoje pripažįstama, kad teismas, nors ir sprenddamas klausimą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo iki ieškinio padavimo, neturėtų apskritai ignoruoti būsimo ieškinio tikėtiną pagrįstumo vertinimą, nors tokioje stadijoje vertinimas objektyviai yra dar labiau ribotas negu sprendžiant laikinųjų apsaugos priemonių taikymo klausimą bendrąja tvarka (Lietuvos apeliacinio teismo 2012 m. rugpjūčio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-874/2012). Kartu pažymėtina, kad šioje proceso stadijoje pareiškėjai, siekdami pagrįsti, kad kyla grėsmė galimam jiems palankaus teismo sprendimo įvykdymui, turėjo aiškiai nurodyti, kokie materialiniai reikalavimai bus keliami byloje (ieškinio dalyką).

Pareiškėjai prašyme dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo iki ieškinio nurodė, kad ieškinys nėra paduotas iš karto, kadangi grupės ieškinys yra specifinis viešojo intereso gynimo būdas, kuriam yra numatytos privalomos ikiteisminės procedūros, specialūs terminai, bei papildomi reikalavimai pridedamiems dokumentams, kuriuos paruošti objektyviai reikia daugiau laiko. Tačiau be minėtų abstrakčių teiginių, konkrečios aplinkybės, dėl kurių ieškinys negalėjo būti pateiktas kartu su prašymu dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, prašyme nenurodytos (CPK 147 str. 3 d.).

Nagrinėjama atveju, pareiškėjai prašyme taikyti laikinąsias apsaugos priemones iki ieškinio nurodė aplinkybes, iš kurių kildina būsimo ieškinio reikalavimus, tačiau iš pateikto prašymo turinio net nėra aišku, koks konkretus ieškinys (ieškinio pagrindas ir dalykas), kokie materialūs reikalavimai bus pareikšti. Teismo manymu, laikinosios apsaugos priemonės iki ieškinio parengimo gali būti taikomos, kai ieškovas yra išsiaiškinęs teisinę situaciją, yra surinkęs pagrindinius įrodymus, pasirinkęs pažeistų teisių gynybos būdus, bet dar nėra parengęs ieškinio, nesurinkęs papildomų įrodymų. Tais atvejais, kai ieškovas numano apie galimą jo teisių pažeidimą, nežino visos faktinės situacijos, jis nėra pasirinkęs pažeistų teisių gynybos būdų, laikinųjų apsaugos priemonių taikymas yra negalimas.

Vertinant pareiškėjo įrodinėjamą laikinųjų apsaugos priemonių iki ieškinio padavimo taikymo būtinumą, teismas pažymi, kad laikinųjų apsaugos priemonių taikymo pagrindą kaip realios grėsmės būsimo teismo sprendimo įvykdymui egzistavimą privalo įrodyti dalyvaujantis byloje ar kitas suinteresuotas asmuo, prašantis taikyti laikinąsias apsaugos priemones (CPK 12 ir 178 str.).

Remiantis išdėstytu, teismas sprendžia, kad pareiškėjai visiškai nepagrindė ypatingos laikinųjų apsaugos priemonių taikymo skubos, t. y. būtinybės jas taikyti dar nepareiškus ieškinio, nors iš esmės prašant tokio pobūdžio laikinųjų apsaugos priemonės būsimo ieškinio pagrindas turi būti pakankamai aiškus. Iš prašymo turinio taip pat neaišku, koks bus ieškinio pagrindas ir koks konkretus bus ieškinio dalykas (atitinkamai ir neaiški mokėtino žyminio mokesčio suma, nes už tokį prašymą mokamas 50 proc. žyminis mokesčio).

Atsižvelgdamas į nurodytas aplinkybes, teismas daro išvadą, jog pareiškėjų prašymas dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo yra nepagrįstas, todėl teismas jo netenkina.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 144-145 straipsniais, 147 straipsniu, teismas

n u t a r i a:

Netenkinti grupės atstovo advokato Sauliaus Dambrausko ir advokatės Rūtos Visocnik prašymo dėl laikinųjų apsaugos priemonių iki ieškinio pareiškimo teismui taikymo.

Nutartis per septynias dienas atskiruoju skundu gali būti skundžiama Lietuvos apeliaciniam teismui per Kauno apygardos teismą.

Teisėja
Budžienė

Žibutė